

Prekenverkstedet

<http://www.israelmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

2. påskedag – 10. april 2023

Preiketekst: Luk 24,13-35

Lesetekst I: Jona 2,1-11

Lesetekst II: Apg 13,32-35

Korsets bibeltime

Jeg har akkurat hørt Dagens podcastserie om Levende Ords vekst og fall. Det er både vondt og bemerkelsesverdig å høre om alle de brutte løfter og knuste håp. Hvordan kunne alt dette gode, av opplevelser, følelser og ord, knuses og falle så fort? Hvordan skulle man nå kunne sortere i teologien sin? Hva var fra Gud og hva var bare mine innbilte lengsler og håp? Var ikke Gud en seiers Gud, en som kunne manifestere sin herlighet på jord?

Liknende tanker og diskusjoner var det Kleopas og hans venn diskuterte høylytt på veien hjemover fra påskehøytiden i Jerusalem. Jeg ser for meg veivingen med armene, det lange sorgfulle ansiktet og tårene som presset på. Hva var det vi hadde vært med på? Hvem var da denne Jesus fra Nasaret virkelig? Hvordan kunne denne store profeten overgis av overprestene til korsfestelse og død? Hvorfor hadde ikke Gud grepet inn? Han som hadde gjort mektige ting for hele folket, helbredet, drevet ut onde ånder, forkynt at Gud skulle etablere sitt fredsrike på jord.

Så kommer en fremmed blant dem på veien: «Hva er det dere diskuterer?» Overraskelsen er stor. Av flere grunner. De stopper opp. Ehm, når kom denne mannen inn i reisefølget vårt? Og finnes det noen tilreisende i Jerusalem som IKKE har hørt hva som har skjedd? Uro og bråk, ja, til og med et jordskjelv og stappmørke! Galning. Men han mener det jo faktisk, han kan ikke ha hørt: «Det med Jesus fra Nasaret», svarte de. «Han var en profet, mektig i ord og gjerning for Gud og hele folket. Men våre overprester og rådsherrer utleverte ham og fikk ham dømt til døden og korsfestet ham. Og vi som hadde håpet at det var han som skulle befri Israel!

Dessuten: I dag er det alt tredje dagen siden dette hendte. Og nå har også noen kvinner blant oss gjort oss forvirret. De gikk ut til graven tidlig i dag morges, men de fant ikke kroppen hans. De kom tilbake og fortalte at de hadde sett et syn av engler som sa at han lever. Noen av våre gikk da til graven, og de fant det slik som kvinnene hadde sagt, men ham selv så de ikke.»

Korsteologi

Dagens tekst viser oss mange viktige ting! En av dem har vi allerede stoppet litt ved. Når Gud åpenbarer seg for verden åpenbarer han seg ofte i sin motsatte skikkelse. Motsatt av det menneskelige håpet. Dette er hva Luther ville kalt korsteologi. Motsatsen er herlighetsteologi. Det gammeltestamentlige håpet og forventningen var knyttet til en rettferdig, mektig og seirende konge (se 2 Sam 7, Sal 2; 110; Sak 9,9ff, dessuten Jesu inntog i Jerusalem i Luk 19:28ff)! Denne herlighetsfulle forventningen er mest knyttet til Messias-kategorien, den salvede frelserkongen.

Et interessant spørsmål i så måte er hvorfor Emmausvandrerne kaller Jesus for en mektig profet og ikke for Messias? Var de ikke til stede ved Peters store bekjennelse (Luk 9,18-22), da han ble proklamert som noe annet enn «en av de gamle profetene»: «du er Guds Messias»? For Lukas ser profet-tanken ut til å knyttes tett til Messias-forventningen (se Peters tale i Apg 3,20-26). Han maler Jesus flere steder som den store profeten, både i Elias skikkelse (se Luk 7,11-17 sml. 1Kong 17,17-24), men aller mest i Moses skikkelse (se sml. v.19 og Apg 7:22: «mektig i ord og handling», dessuten brødunderet og mannaunderet).

Kleopas og hans venn forventer at denne mektige profeten er «han som skulle befri Israel». Som i så mange av våre tanker om Gud og hans gjerning, ligger det en dobbelthet. Det er elementer som kan bekreftes: ja, Jesus er han som skulle befri Israel og gjenopprette «riket for Israel» (Apg 1,6), *men* ikke slik vi forventer at Gud skal gripe inn etter sin majestet og makt. Jesus responderer på denne herlighetsteologien med heftig korsteologi: «Måtte ikke Messias lide dette og så gå inn til sin herlighet?» Det norske «måtte» springer ut av et gresk verb som viser den guddommelige nødvendigheten. Det kommer altså en tid for herlighet, men i sitt jordeliv fikk disiplene bare små glimt av denne. Jesu fremste oppdrag var å gå opp til Jerusalem for å lide, dø og dermed forsonne verden med Gud. Slik hadde Gud bestemt det fra begynnelsen. Jesus *måtte*.

En annen, men parallell tematikk som lyser mot oss, er menneskets begrensning. Vi finner en vakker utvikling fra at «øynene deres ble hindret i å se, så de ikke kjente ham igjen» (v.16) til «Da ble øynene deres åpnet, så de kjente ham igjen.» (v.31) De visste at graven var tom, for det hadde kvinnene fortalt dem, men de trodde ikke. De måtte ha et møte med den oppstandne Jesus selv. Jesus «talte til oss på veien og åpnet skriftene for oss.»

Det trengs guddommelig hjelp for å åpne øynene våre og forstanden vår slik at vi kan forstå. Apologetikk om en tom grav hjelper bare et stykke på vei, Jesus selv må få møte mennesker i ord og sakrament. Det skal vi få be den Hellige Ånd om når vi leser Bibelen. En flott bønn å be kan være: Åpne øynene våre slik at vi ser, åpne forstanden vår slik at vi forstår, åpne hjertet vårt slik at vi tror – åpne Skriften for oss.

Bibeltimen

Det er mange som skulle ønske at bibeltimen som Jesus hadde for vandrerne, kunne blitt nedskrevet for oss. Det som likevel er viktigere er at Jesus lærer oss hvordan vi skal lese Bibelen. Den vitner om ham. Vår bibellesning bør være Kristus-sentrert. For en nåde at her står det svart på hvitt hvilken linse vi skal lese Bibelen med! Også vi skal få lete i Skriftene og se at Kristus, hans lidelse, død, oppstandelse og herliggjørelse, er Skriftens kjerne og stjerne. Les lesetekstene for å se noen av profetiene som handler om Jesus.

Emmausvandrerne kjente igjen Jesus idet han bryter brødet. Det er både en referanse til da Jesus mettet de fem tusen og ikke minst nattverden. Ordene «tok brødet, ba takkebønnen, brøt det og ga dem.» minner uten tvil om begge tilfeller.

Kirke og misjon

Et møte med Jesus gav dem synet tilbake, de forstod skriftene, de kjente Jesus og hadde nå noe å fortelle til de andre. «De brøt opp med en gang og vendte tilbake». De gikk mismodige og håpløse fra Jerusalem, nå løp de tilbake stikk motsatt vei. Det ligger et sterkt misjonalt perspektiv i denne teksten. Det er også vårt kall å vitne om det vi har fått se i Skriftene om Jesus og om de møtene vi har hatt med Jesus på vår livsvei.

Teksten begynner med en spredt disippelflokk og avslutter med en samlet disippelflokk. Hva skulle binde dem sammen hvis ikke budskapet om Jesus var sant? Men nå lever Jesus midt iblant oss. Det er fellesnevneren og selve enhetsskaperen for det kristne fellesskapet. Kristus døde. Kristus stod opp. Kristus skal komme igjen. Deg være ære for kjærligheten som er sterkere enn døden.

Konrad Helliesen

Redaktør i foross.no og teologistudent ved Fjellhaug

konrad.helliesen@gmail.com

Kjappe fakta:

- 60 stadier er ca. 11 km.
- Det er usikkert hvor Emmaus lå.
- Kvinner ble ansett som lite troverdige vitner. Desto sterkere troverdighet for oss at Bibelen presenterer kvinner som de første vitnene til oppstandelsen. (Luk 24)
- Noen mener at Kleopas er den samme som Klopas nevnt i Joh 19,25.
- Den andre i reisefølge er foreslått: Simon Peter (jf. v.34), kona eller evangelisten Lukas (en av de 72 i Luk 10).